

Till Västerviks kommun

Synpunkter på Gemensamt utvecklingsprogram för kust och skärgård i Östergötland och Småland

Mellanskärgårdens intresseförening är en ideell förening som har till ändamål att

- öka möjligheterna till sysselsättning och näringsverksamhet i skärgården
- marknadsföra medlemmarnas gemensamma aktiviteter
- verka för en god miljö och en hållbar utveckling i området

Smålandskustens skärgårdsförening är en politiskt obunden sammanslutning av medlemmar som vill:

- främja skärgårdens näringsliv,
- förbättra de bofastas levnadsvillkor
- skydda och vårda skärgårdens miljö.

De båda föreningarna har tagit del av förslaget till ett gemensamt utvecklingsprogram och har följande synpunkter:

Det är mycket positivt att ett utvecklingsprogram har tagits fram för kust och skärgård i Östergötland och Småland. Vi har sedan länge efterfrågat det och ser med tillfredsställelse att det nu finns på plats. Vi anser att det underlag och de analyser som har tagits fram är värdefulla och relevanta. Huvuddelen av de slutsatser som presenteras kan vi också ställa oss bakom. Det finns dock vissa glömda aspekter av de frågor som tagits upp och vi skulle dessutom vilja se vissa fokusförskjutningar.

Målen.

Vi ställer oss bakom de fyra föreslagna målen. Vi anser dock att den tredje strecksatsen bör sättas först, om man ska följa de utvecklingsprogram som i övrigt tagits fram inom kommuner och regioner.

Vi vill föra fram begreppet levande skärgård snarare än livskraftig skärgård. En skärgård där det skall vara möjligt att bo och verka året runt, med kommersiell och offentlig service som är anpassade till skärgårdens förhållanden under hela året.

Serviceorter och utvecklingsområden.

I programmet pekas ett antal serviceorter ut som ska stödja skärgårdsområdet. För Tjust pekas Loftahammar ut. Vi vill understryka att för Tjust skärgård är Västerviks centralort den främsta serviceorten medan Loftahammar har större betydelse för den norra delen av Tjust skärgård.

När kommunerna ska utpeka utvecklingsområden bör även öar tas med, öar som kan definieras som kärnöar eller noder. Det bör vara de öar där aktiviteten är störst och flest människor bor och är verksamma och som man kan bygga vidare på. Det projekt som pågår på Hasselö med att bygga permanentbostäder är ett bra exempel på hur man kan utveckla på öar.

I serviceutbudet borde i framtiden också kunna ingå att distribuera ut matkassar till öarna som redan är fallet inom vissa områden.

Boende och social hållbarhet.

De viktigaste hindren för utveckling av en livskraftig och levande skärgård är boende och infrastruktur som också uttrycks i programmet. Att ordna ett boende är svårt för dem som vill flytta ut. Priserna för befintliga hus är vanligen höga och även om man har tillgång till mark sätter strandskyddsreglerna stopp eller tar en avsevärd tid av förhandlingar med tillståndsgivande myndigheter.

Inte sällan handlar det om generationsskiften. När unga människor som är uppvuxna i skärgården, och känner till villkoren där, vill flytta hem och ta över en verksamhet, behöver det stöttas och inte försvåras.

Det handlar om social hållbarhet, att nya generationer får möjlighet att ta över. Det finns en kritisk massa av människor på en plats som kan stötta och hjälpa varandra och ge en social samvaro. Det bör vara uttalat i programmet att social hållbarhet och generationsskiften ska underlättas i möjligaste mån. Det kan vara avgörande för en ung familj att flytta ut.

Knutpunkter för trafik.

I programmet tas frågan upp om att man behöver identifiera vissa knutpunkter för kommunikation där olika trafikslag — båt och kollektivtrafik — kan mötas och koordineras och att tillräckligt med parkeringsplatser för öbor och besökare på replipunkterna tillskapas. Det är mycket angelägna frågor för skärgården.

En fråga som inte uppmärksammas är behovet av flexibla, tillfälliga parkeringsmöjligheter för öbor under vinterns islägningsperiod. När isarna lägger sig i innerskärgården, men ännu inte bär och det samtidigt är öppet vatten längre ut, behöver man kunna landa på andra platser än de vanliga. Här finns diverse nödlösningar idag som behöver utredas och sökas en lösning på. Att det finns tillräckligt med svävare under vintern bör också sättas på pränt.

Det är viktigt för alla fritidsboende och delårsboende att det finns en kontinuerlig helgtrafik ut till öarna. Det är även väsentligt ur ett socialt sammanhang för de fastboende.

Även behovet av bryggor för tunga transporter och större turistbåtar behöver ses över och planläggas. Rent generellt finns det ett stort behov av att bygga bryggplatser både på öarna och på fastlandet. Det borde vara obligatoriskt att det till en ö-fastighet finns en bryggplats.

Tanken att bygga upp ett system för mobilsamåkning och hemsida för bokning av resor är innovativt och framåtsyftande och kan komma att underlätta resandet särskilt under vinterhalvåret. Förslag om flexibla lösningar och samtrafik är mycket bra.

Avfall och miljö.

Ur miljösynpunkt behöver mottagningsstationer för latrin från båtar byggas ut. Det är helt orimligt att lägga över denna typ av samhällsansvar på enskilda småföretagare.

Näringsverksamhet.

Det finns idag inte många företagare kvar i skärgårdarna. Programmet har identifierat de näringsgrenar som finns. Förutom andra hinder medför strandskyddslagstiftningen problem.

Möjlighet finns att ge dispens för pågående näringsverksamhet, men tyvärr fortsätter problemen med att tillståndsmyndigheterna sätter stopp, med hänvisning till strandskyddet, på ett sätt som implicerar att man saknar förståelse för villkoren i skärgården. Om en livskraftig/levande skärgård ska vara möjlig behöver man ta tillvara de människor som finns där och stötta deras idéer och utvecklingsprojekt, för om de ger upp kommer sannolikt ingen i deras ställe.

För att det ska vara hållbart ekonomiskt och socialt måste det finnas en möjlighet till utveckling genom tillkommande verksamheter och bebyggelse. Det mesta som sker i skärgården sker i närheten av sjön som man på olika sätt alltid är beroende av. Vi föreslår att utvecklingsprogrammet ska uttrycka att tillståndsmyndigheterna i möjligaste mån ska använda lagens möjligheter att ge dispens för att utvidga befintlig näringsverksamhet.

Besöksnäringens potential.

Besöksnäringen har potential att utvecklas, men då måste infrastrukturen för det byggas ut. Det behövs fler båtmojligheter, fler bryggor, fler boendemöjligheter med olika standard och fler möjligheter att äta och få paketerade upplevelser i form av guidningar och andra aktiviteter.

Det är svårt att förlänga säsongen för tillfälliga besökare utöver de sju till nio veckorna på högsommaren. Man behöver vända sig till andra grupper som arbetsplatser, pensionsorganisationer och dylikt och erbjuda konferens eller rekreationsaktiviteter. Då efterfrågas vanligen en högre boendestandard än de sedvanliga vandrarhemmen som finns ute på öarna. Även friluftsturismen efterfrågar högre standard och en högre grad av service. Motorbåtar och segelbåtar blir större med fler bekvämligheter. Samma krav ställs på de stugor som hyrs ut för tillfälligt boende. Boenden med högre standard behöver alltså byggas om säsongen ska kunna förlängas.

Vi vill också påpeka att det som är attraktivt med vårt område är att det är en levande skärgård. Utan en levande skärgård så är området otillgängligt och inte lika intressant för besökare att komma till. För att uppfattas som ett "äkta" och "genuint" besöksmål så är den levande skärgården viktig.

Det rörliga friluftslivet, orördhet, bevarande.

I programmet läggs stor vikt på att den orörda skärgården ska bevaras för det rörliga friluftslivets skull. Vi anser också att det är viktigt att bevara skärgårdens natur- och kulturvärden, men att bevarandefrågan fått alltför stor tyngd i förhållande till människors möjlighet att leva och verka i skärgården.

Stora delar av skärgården är redan skyddad i form av naturreservat, fågelskyddsområden, riksintressen och 300 meter strandskydd nästan överallt. För oss som lever i skärgården är det mycket tydligt att under juli och en vecka i juni och en i augusti kommer många besökare ut på öarna, men i övrigt är det bara ströbesökare med båt. Någon som åker långfärdsskridsko i Tjust skärgård ser man mycket sällan. Under övriga tider finns fisketurister (– som tyvärr inte alltid respekterar de frivilliga fiskestopp fiskevårdsföreningarna har under lektiden).

Friluftboende och rekreation.

Samtidigt påstås det att det är föråldrat att planera för fritidsboende och att fritidshus alltmer övergår till permanent boende. Det stämmer inte för öarna. Fritidshusägarna kommer ut i skärgården under hela sommarhalvåret och använder i hög grad sina fritidshus som utgångspunkt för att röra sig ute i skog och mark. Fritidshusen är en stor tillgång för svenskarnas hälsa och gör att fler får tillgång till rekreationsmiljöerna. Varför det är en mindre prioriterad fråga än båtfolkets nio sommarveckor är inte lätt att förstå. Det går att förena

fritidsbostäder med bevarande och rektionsmiljöer förutsatt att fritidshusen förläggs på ett klokt sätt. Vi föreslår att skrivningen ändras i denna del.

Tillgänglighet.

Idag är det bara de med egen båt som har möjlighet att komma ut på öarna. Det finns gott om utrymme och ingen svårighet för båtfolket att hitta en egen ö för de som vill. Övriga har bara möjlighet att nå de två öar som den reguljära sommartrafiken med M/S Freden och M/S Sladö angör. Det är en lång väg kvar innan skärgården är tillgänglig för alla.

Det utvidgade strandskyddet.

300 m strandskydd är utvecklingshämmande och bör ses över i Kalmar län igen. I programmet påstås att orördheten är en exklusivitet för skärgården i ett nationellt perspektiv. För det första är det inte sant eftersom det idag finns mycket stora orörda områden i hela vårt land, för det andra undrar man för vilka grupper det är tänkt att den exklusiva skärgården ska hållas undan för. Vi anser inte att orördhetens exklusiva värden ska värnas bara för det båtburna fritidsfolket och kanotpaddlarna under sju till nio veckor under högsommaren, utan att hänsyn också ska tas till oss övriga som även lever här de resterande 41 veckorna under året.

Vårt förslag är att 300 m gränsen ses över igen och att eventuella utvidgningar görs trovärdiga och accepterade genom att utvidgning bara görs på de platser där det verkligen finns exceptionella värden som behöver värnas.

Övrigt.

I matrisen på s 13 saknas länsstyrelsen som delar ut miljöstöd till skärgårdens jordbruk och landsbygdsprogrammets insatser för landsbygdsutveckling inklusive bredband. Vi skulle önska en bättre samordning internt på länsstyrelsen när det gäller natur och lantbruksfrågor.

Ett bildmaterial som mer avspeglar verkligheten.

Slutligen anser vi att bildmaterialet i programmet bör ändras. Det är valt så att det hela ser ut som en marknadsföringsbroschyr för sommarturism. Skärgårdsområdet finns året runt. Vi kan bistå med bilder från alla årstider och bilder på både isar, skotertrafik och storm kring hus och bryggor. Allt är inte glitterblänk i skärgårdarna. Skärgården finns och har sin tjusning under alla årstider även när det är bister.

Avslutningsvis tycker vi att varumärket "Tjust" i detta sammanhang borde vara "Tjust skärgård".

Hasselö och Idö 2015-09-20

Mellanskärgårdens Intresseförening

Smålandskustens Skärgårdsförening